

Мукачівський державний університет
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний університет»
Київський університет імені Бориса Грінченка
НВК «Дошкільний навчальний заклад - загальноосвітня школа І ступеня –
гімназія»
м. Мукачево

Психолого-педагогічні особливості розвитку особистості в освітньому просторі

**Збірник тез доповідей за матеріалами
Всеукраїнської науково-практичної конференції**

Мукачево
17-18 травня 2017 року

УДК 159.9:37(043.2)

П 86

Рекомендовано до друку

*Науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол № 4 від «15» травня 2017 р.)*

Психолого-педагогічні особливості розвитку особистості в освітньому просторі : збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції, 17-18 травня 2017 р., Мукачево / Ред.кол.: Т.Д.Щербан (гол.ред.) та ін. – Мукачево : Вид-во МДУ, 2017. – 251 с.

ISBN 978-617-7495-07-8

У збірнику представлено тези доповідей учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції «Психолого-педагогічні особливості розвитку особистості в освітньому просторі». Учасниками конференції обговорено питання розвитку психологічної освіти та психологічної практики в умовах євроінтеграції, розглянуто місце психології в системі наук та суспільному просторі, визначено умови становлення потенціалу особистості в освітньому просторі, окреслено психолого-педагогічні проблеми сучасної освіти та психологічний супровід учасників навчально-виховного процесу.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів та студентів, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д.психол.н., професор (голова), **Гоблик В.В.** – д.е.н., доцент, **Корнієнко І.О.** – к.психол.н., доцент, **Березовська Л.І.** – к.психол.н., доцент, **Барчі Б.В.** – к.психол.н., ст. викладач, **Воронова О.Ю.** – старший викладач, **Алмаші С.І.** – старший викладач.

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

ISBN 978-617-7495-07-8

© Мукачівський державний університет, 2017

КАНЮКА І. О., СЕРДЮК Л. С. Театральні практики як умови інноваційного навчання.....	158
КОЖЕМ'ЯКІНА І. В. Реалізація індивідуально-особистісного підходу до розвитку особистості вчителя у післядипломній освіті.....	160
КОЦЬ М. О. Особливості професійного самовизначення та професійної орієнтації дітей з вадами психофізичного розвитку.....	162
ЛБА О. М., ЗАСАНСЬКА А. В. Розвиток життєвих компетентностей учнів на уроках математики.....	164
ЛБА О. М., ПРОДАН Н. І. Формування ціннісного ставлення до природи у молодшому шкільному віці.....	166
ЛБА О. М., ЦІХІВСЬКА О. О. Залучення учнів початкової школи до дослідницької роботи на уроках математики.....	168
ЛІСНА-МІСЬКІВ Н. Є. Обґрунтування організаційно-педагогічних умов формування готовності майбутніх медичних сестер-бакалаврів до професійної діяльності на засадах праксеологічного підходу.....	169
МЕШКО В. В. Психологічні аспекти економічної соціалізації студентів.....	171
МОРГУН А. В. Социально-психологические основы библиотечной деятельности....	173
МОРОЗ Ф. В. Вплив фізичного виховання на розвиток дітей дошкільного та шкільного віку.....	175
МОЧАН Т. М. Інноваційна діяльність педагога в процесі професійного становлення.....	177
ПОТАПЧУК Л. В. Екологічні знання в системі освіти та виховання зростаючої особистості.....	179
СТОЛЯРЧУК О. А. Професійні пріоритети майбутніх фахівців соціономічної сфери.....	181
ФЕНЧАК Л. М., БОРШОШ В. В. Формування здоров'язбережувальної компетентності як важливої складової професійної готовності майбутнього вихователя ДНЗ.....	183
ХОМА О.М., ТОМЕЙ Р. І. Формування у першокласників знань про мову в процесі навчання грамоти.....	185
ШЕВЦОВА О. М. Аутопсихологічна компетентність як фактор особистісно-професійного розвитку майбутніх психологів.....	187
ЯКОВИЦЬКА Л. С. Змістовний аналіз особливостей психологічних механізмів самореалізації викладачів технічного університету.....	189
ЯМЧУК Т. Ю., ЧАКАВА М. А. Розвиток професійних якостей особистості майбутнього фахівця.....	191
РОЗДІЛ V. ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД УЧАСНИКІВ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ.....	193
АЛМАШІ С. І., МАРУШКА В. Я. До проблеми навчальної мотивації учнів підліткового віку.....	193
АЛМАШІ С. І., МАТІКО М. І. Психологічні особливості розвитку уваги дітей молодшого шкільного віку.....	195
АТРОЩЕНКО Т. О., ГАПАК М. І. Шляхи підвищення ефективності спільної роботи ДНЗ та сім'ї в розвитку особистості дитини.....	197
БАРЧІ Б. В., ОЛЬХОВСЬКА І. І. Агресивність і конфліктність у самоствердженні особистості підлітків.....	199
БАРЧІ Б. В., ПОРОХНАВЕЦЬ Ю. Е. ДНЗ як середовище формування іншомовної мовленнєвої компетенції.....	201
БОЙКО А. Т. Вплив психологічного клімату сім'ї на психічне здоров'я дитини.....	203
ВІЧАЛКОВСЬКА Н. К. Експресивна арт-терапія як засіб впливу на дітей з	

Прайм ЕВРОЗНАК, 2008. – 352 с.

5. Щербакова Т.Н. Педагог как носитель и транслятор субъектности : монография / Т.Н. Щербакова, Р.Х. Ганиева. – Ростов н/Д.: изд-во Рост. ун-та, 2006.

УДК 159; 378

*Канюка Інна Олександрівна,
Сердюк Людмила Сергіївна
Київський університет імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна*

ТЕАТРАЛЬНІ ПРАКТИКИ ЯК УМОВИ ІННОВАЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Під впливом сучасних світових тенденцій формуються нові вимоги до всіх учасників освітнього простору. Саме тому важливим для викладача та студента є вміння критично мислити, творчо підходити до вирішення проблемних питань, займатися самоосвітою, саморозвитком, самоменеджментом, працювати в команді та бути перформером – доводити справу до кінця та працювати на результат (О. Піралова). Викладач сьогодення не є «транслятором» наукової інформації, а є партнером, тьютором, наставником. А сучасний студент цілком спроможний ініціювати зміни та реформи у навчальному процесі.

Для того, щоб розвивати та формувати такі компетентності потрібно створити відповідні умови. Під умовами ми розуміємо сукупність зовнішніх і внутрішніх чинників, які зумовлюють результативність процесу професійного та особистісного самовдосконалення. Паралельно з академічною освітою у вищому навчальному закладі має розвиватися неформальна освіта, де студенти та викладачі можуть спільно творити навчальний процес, творчо розвиватися та будувати діалог. Таким чином академічна освіта в умовах партнерської співпраці змінює траєкторію свого розвитку, де студенти та викладачі спільно працюють над змістом та формою навчального процесу, творчо розвиваються та будують діалог з практиками-професіоналами.

З 1 березня 2016 року в Київському університеті імені Бориса Грінченка на кафедрі загальної, вікової та педагогічної психології набула своєї активності театральна-психологічна студія «Студентський плейбек-театр».

Студенти-психологи, як учасники театральної студії, мають можливість вивчати психологію та її феномени у практичному напрямку. Вони водночас є і дослідниками, і об'єктами дослідження своїх майбутніх колег. Наочне підкріплення значно підвищує зацікавленість студентів та їх успішність. В основу навчання покладені принципи студентоцентрованого навчання та навчання, що базується на дослідженнях. Зокрема, під час взаємодії розвиваються всі сфери особистості: когнітивна, поведінкова, емоційна. Учасники даної студії почали помічати якісні зміни у своїй поведінці та навчанні, оскільки пізнали новий метод вивчення предмету. Значно зросла мотивація студентів до відвідувань занять та самостійного пошуку відповідей

на проблемні ситуації. Студентам запропоновано інноваційно пізнавати науку, себе та навколишній світ. Процес отримання знань набуває більшої цінності, оскільки вони є результатом власної роботи над собою. Важливим є створення та забезпечення умов, які сприятимуть об'єднанню знань, умінь та навичок людини з її творчістю [1, с. 27]. Зміст завдань спрямовано на особистісний та професійний розвиток, який вимірюються рівнем сформованості таких груп компетентностей, як інструментальні, міжособистісні та системні. Канюка І. О., організатор студентської театральної студії, у своїх дослідженнях визначила компетентності, яким оволодівають учасники під час занять плейбек-театром (див. табл. 1).

Таблиця 1
Професійні компетентності, які формуються у студентів-учасників студентської плейбек студії

Інструментальні (когнітивні, методологічні, технологічні здатності)	Міжособистісні (навички спілкування, соціальна взаємодія та співпраця)	Системні (поєднання сприйнятливості та знань, здатність планування)
<ul style="list-style-type: none"> - здатність до саморозвитку образу «Я-фахівець»; - набуття досвіду участі та організації проведення арт-терапевтичних технік серед інших; - здатність застосовувати прийоми та механізми психологічної допомоги, консультування, профілактики; - здатність виявляти і аналізувати детермінанти змін психічних станів, психічних явищ, поведінкових виявів особистості в різних життєвих ситуаціях. 	<ul style="list-style-type: none"> - здатність до саморегуляції емоційно-вольової сфери; - здатність працювати у команді враховуючи власні психологічні особливості (темп мислення, темперамент, швидкість прийняття рішення); - здатність до розвитку таких особистісних якостей, як толерантність, повага, довіра, духовність, відповідальність, громадянська ідентичність; - розвиток комунікативних здібностей та умінь ведення переговорів з різними громадами та спільнотами 	<ul style="list-style-type: none"> - здатність до творчого мислення та креативного вирішення проблемних ситуацій; - здатність пізнавати проблемні питання шляхом їх самостійного дослідження; - прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху; - здатність до самоорганізації та саморозвитку; - спрямованість на розкриття особистісного ресурсу; - здатність прогнозувати та керувати власним часом, ресурсом та саморозвитком

Інноваційний підхід до формування знань та особистості стане запорукою успішної реалізації випускників, оскільки сучасний ринок праці потребує власне самостійних, креативних та самоорганізуючих особистостей. Темп життя вимагає від людей швидкості прийняття рішення, врівноваженості та професіоналізму [2, с. 54]. Отже, основним призначення студентського плейбек-театру є створення ефективних умов для максимального об'єднання всіх учасників освітнього простору задля набуття універсального життєвого досвіду та знань, які стануть запорукою особистісного та професійного зростання в сучасних умовах світу.

Література:

1. Чанг Х. Применение Плейбек Театра и экспериментального обучения для снижения предубеждений и дискриминации со стороны подростков в отношении уличных бродяг Гонконга / Х.Чанг // АРТ-Терапия периодическое издание о вопросах методологии и практики терапии искусством. – 2015. – №1. – С. 25–33.

2. Литвиненко Л.И. Психодраматический театр Play back – театр общения и действия // Простір арт-терапії: зб. наук. ст. / ЦППО АПН України,

ГО «Арт-терапевтична асоціація»; редкол.: В.А. Семиченко, А.П. Чуприков та ін. – К.: Міленіум, 2007. – Вип. 1. – 162 с. – С. 49–59.

УДК 371.14

Кожем'якіна Ірина Володимирівна

*Комунальний заклад Сумський обласний інститут післядипломної освіти
м. Суми, Україна*

РЕАЛІЗАЦІЯ ІНДИВІДУАЛЬНО-ОСОБИСТІСНОГО ПІДХОДУ ДО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ ВЧИТЕЛЯ У ПІСЛЯДИПЛОМНІЙ ОСВІТІ

Останнім часом підвищення кваліфікації працівників освіти набуває особливого значення для подальшого якісного розвитку навчальних закладів. Це пояснюється не тільки фактом розвитку самої системи освіти, а й тими змінами, які відбуваються в державі в цілому. Все це, безумовно, вносить корективи у зміст діяльності інституту післядипломної педагогічної освіти та цілком природним є переорієнтація на індивідуально-особистісний підхід до процесу підвищення кваліфікації педагогів області.

Відповідно проблема підвищення власного інтелектуального та професійного рівня педагогів у післядипломній освіті передбачає підготовку до реалізації сучасної концепції навчання на основі високої освіченості, компетентності, педагогічної культури, професійної мобільності та педагогічної творчості, які спрямовані на формування в учнів розуміння реалій життя, самовизначення та самореалізації в умовах соціальних змін, що відбуваються в форматі сучасного світу. Тому однією з задач практики особистісно-орієнтованої організації курсової перепідготовки є допомога у знаходженні сенсу перебування на курсах.

До проблеми особистісно-орієнтованого підходу в системі освіти, зокрема в післядипломній освіті науковці та методичні працівники зверталися неоднократно. Характеризуючи інноваційні підходи до фахового вдосконалення вчителів О.Г. Козлова, вказала на те, що один із організаційних принципів побудови системи післядипломної освіти є не стільки робота з педагогами взагалі чи навіть з різними категоріями, а з кожним педагогічним працівником [1, с.9]. Говорячи про процес інтеграції в післядипломній освіті Л.Т. Ніколаєнко вказував на необхідність об'єднання особистісно-орієнтованого та інтегрованого підходів до формування професійної культури педагога [2, с. 24].

При створенні умов індивідуалізації в навчальній системі післядипломної освіти треба врахувати певні фактори, а саме: категорія слухачів; кваліфікація; ступінь навчально-методичного забезпечення школи, міста, району; перспективність; рівень творчості; внутрішній потенціал; соціальна необхідність; компетентність слухачів. Зважаючи на значущість даних факторів здійснюється науково-методичний супровід структурній перебудові індивідуального і професійного досвіду як механізму безперервної освіти.